

העירוב בעיירות הגדולות – ה עומד מרובה על הפרוץ

הטעם הרביעי שכמה מרבני זמנינו רוצים להתיר צורת הפתח, גם בעיירות שאינן מוקפות בג' מחיצות,

כיון שהבתים שברחובות הגדולות בעיירותינו צמודים זה לזה, והוא עומד מרובה על הפרוץ, ולכן המקום שבינם אינו רשות הרבים, ומועלת בו צורת הפתח, וכמבואר בשוע"ר (סי' שסב ס"ח): "כל היקף מחיצות ... אם הפרוץ כעומד שוה בשוה מותר ... שכך היא הלכה למשה מסיני שלא יהיה הרוב פרוץ".

אמנם פשוט שכל זה אינו מועיל, בשעה שבין הרחובות (של הבתים הצמודים באופן של עומד מרובה על הפרוץ), עוברים הרחובות

שהם רחבים יותר מט"ז אמה, שאם כן אין כאן מחיצה שהיא "עומד מרובה על הפרוץ", ואם כן מובן שיש עליהם כל דין רשות הרבים.

ואפילו ביותר מיי"ג אמה ושליש, נתבאר בשוע"ר (סי' שמה ס"ה): "כל מקום שיש לו שם ד' מחיצות, אע"פ שאינן שלימות אלא פרוצות באמצען, ואין בהן אלא אמה לכאן ואמה לכאן בכל זווית ... אם אין ביניהם אלא י"ג אמות ושליש, הרי זה רשות היחיד מן התורה, והזורק לתוכה מרשות הרבים חייב".

אלא שמכל מקום נתבאר בשוע"ר (סי' שמה ס"א): "איזו היא רשות הרבים, רחובות, ושווקים, הרחבים ט"ז אמה ... ואפילו יש להם חומה אלא שהם מפולשים משער לשער ... אם מחיצות אלו אינן רחוקות אמה ברוחב רשות הרבים מכנגד חלל השער".

וכדאמרין (עירובין כב, א): "אמר רבי יהודה מי שהיו לו

שני בתים משני צידי רשות הרבים עושה לו לחי מכאן ולחי מכאן או קורה מכאן וקורה מכאן ונושא ונותן באמצע, אמרו לו אין מערבין רשות הרבים בכך ... הכא איכא שם ארבע מחיצות, התם ליכא שם ד' מחיצות". והיינו שגם ברשות הרבים של ט"ז אמה, אם יהי' לה שם ד' מחיצות (שתי מחיצות גמורות, ועוד אמה מכאן ואמה מכאן), היא רשות היחיד מן התורה. וכמבואר בתוס' (שם ו, ב ד"ה וכי תימא): "דמדאורייתא אין חילוק בין י"ג לי"ו".

והיינו דוקא אם אין ביניהם ט"ז אמה, כמבואר בחידושי הצמח צדק (לד, א): "כיון שהוא פרוץ ברוחב י"ו אמה בשני מקומות הנ"ל, אע"פ שזולתן יש לו ד' מחיצות גמורות, מכל מקום ... אם יש בו שני פתחים גדולים ברוחב י"ו אמה, יש לומר דחשוב רשות הרבים".

ומה שנתבאר בשוע"ר (סי' שמה ס"ו): "אפילו אין בו אלא ב' מחיצות ולחי ... הרי הוא רשות היחיד גמורה מן התורה, והזורק מרשות הרבים לתוכו חייב". אף אם אין אמה לכאן ואמה לכאן.

כבר נתבאר בפוסקים רבים, דהיינו דוקא כשגם בלי הלחי אין מבוי זה רשות הרבים מצד עצמו, כגון שאין רבים בוקעים בו, או שאין ברחבו ט"ז אמה, כמבואר בשוע"ר (סי' שסד ס"א): "מבוי המפולש בשני ראשיו לרשות הרבים, והוא עצמו אינו רשות הרבים, כגון שאין רבים בוקעים בו, או שאין ברחבו ט"ז אמה".

משא"כ הרחובות היוצאים מג' מחיצות אלו, והיוצאים מהבתים הצמודים שהם עומד מרובה על הפרוץ, שיש ברחבם ט"ז אמה, ורבים בוקעים בהם, שהם רחובות העשויים להילוך או נסיעת כל בני העיר, רשות הרבים הם מהתורה.

ואם כן אינה ניתרת אלא בדלתות, כמובא לעיל משוע"ר (סי' שסד ס"ד): "אין צורת פתח מועלת לרשות הרבים גמורה ... הבא להכשיר רשות הרבים להתיר בה הטלטול צריך לעשות לה דלת מכאן ודלת מכאן".

העירוב בעיירות הגדולות

נושא כללי זה מתחלק למספר נושאים פרטיים, שבהם ידונו השיעורים הבע"ל:

(א) טעמי ההיתר בזה

(ב) רחוב שבוקעים בו ס' רבוא בכל יום

(ג) שערים המכוונים זה כנגד זה

(ד) ג' מחיצות מסביב

(ה) עומד מרובה על הפרוץ

(ו) הסמטאות שבעיירות הגדולות

(ז) עיר שאין בה ששים ריבוא